

2013-03-21 „Lietuvos sveikata“

Neurochirurgija - stiprioji Klaipėdos universitetinės ligoninės pusė

Trombo šalinimo operaciją iš kaklo arterijos ligoniui po išeminio insulto atlieka gydytojai neurochirurgai med.dr. Kęstutis Jasikevičius (kairėje) ir Darius Šilkūnas

Siekdama būti viena geriausių Baltijos šalyse, Klaipėdos universitetinė ligoninė teikia daugelio profilių mokslu ir pažangiausiomis technologijomis pagrįstas, saugias ir kokybiškas paslaugas. Bet viena stipriausių ligoninės pusių – neurochirurginė pagalba, tik šioje ligoninėje reikiama apimtimi teikiama Vakarų regiono gyventojams.

Standartas - neurochirurgijos centras milijonui gyventojų

Daugelio išsivysčiusių šalių maždaug 0,8 – 0,9 mln. gyventojų neurochirurginės pagalbos poreikiui patenkinti tenka vienas stambus neurochirurgijos centras. Tokiame centre, sutelkus kvalifikuotus specialistus ir būtinas modernias technologijas, gydomas visas neurochirurginės patologijos spektras, teikiama įvairiapusė skubi ir planinė neurochirurginė pagalba, įskaitant ir pačią sudėtingiausią.

Vakarų regione, įskaitant buvusias Klaipėdos, Telšių, Tauragės ir iš dalies Šiaulių apskritis – taip pat gyvena apie 0,8 - 0,9 mln. gyventojų. Taigi natūraliai iškilo būtinybė Lietuvoje turėti trečią europinius standartus atitinkantį neurochirurgijos centrą.

Prieš šešerius metus nuo 1976 metų veikusio neurochirurgijos skyriaus pagrindu Klaipėdos universitetinėje ligoninėje įkurta Neurochirurgijos klinika. Per trumpą laiką suburtas kvalifikuotas gydytojų kolektyvas, sukomplektuota naujausia medicininė įranga, įvaldytos pažangiausios chirurginio gydymo technologijos.

Klaipėdos universitetinės ligoninės Neurochirurgijos klinika gali aptarnauti viso Vakarų regiono gyventojus ir dabar jie gauna ne blogesnę neurochirurginę pagalbą kaip kituose šalies centruose.

„Klaipėdoje neurochirurgijos centras tikrai reikalingas. Be jo nukentėtų pacientai. Juk visus, tarkime, ūmiu insultu segančius pacientus reikėtų vežti į artimiausią Kaune esantį neurochirurgijos centrą, o Kaunas - toli. Toli vežant, būtų praleistos „auksinės“ valandos, kada galima atlikti trombolizę. Tuo tarpu reikalaujama, kad pacientas patektų per pirmas tris valandas nuo susirgimo pradžios“, - sako Klaipėdos universitetinės ligoninės Neurochirurgijos klinikos vadovas, aukščiausios kvalifikacinės kategorijos neurochirurgas, turintis per 30 metų darbo stažą, doc. dr. Antanas Gvazdaitis.

Klaipėdos universitetinės ligoninės Neurochirurgijos klinikos vadovas doc. dr. Antanas Gvazdaitis (dešinėje) ir Neurochirurgijos klinikos Neurochirurgijos skyriaus Nr.1 vedėjas Vytautas Grykšas aptaria operacijos planą

Vadovas prisimena, kad neurochirurgijos centras buvo įkurtas pačiu laiku. Universitetų ligoninės stengėsi pasinaudoti vykusia sveikatos priežiūros reforma ir labai aktyviai įrodinėjo, kad sudėtinga patologija tegali būti gydoma tik universitetų ligoninėse Vilniuje ir Kaune. Jeigu joms būtų pavykę, Klaipėdoje nebūtų teikiama neurochirurginė pagalba sudėtingos patologijos atvejais, nes neurochirurgijoje aukščiausia, tretinio lygio pagalba sudaro didžiąją dalį pagalbos.

A.Gvazdaičio teigimu, klinikos veiklai išibėgėjus ir pradėjus operuoti aneurizmas, universitetų ligoninės vėl pradėjo priešintis - esą tik jos gali atlikti tokias operacijas. Nugalėjo argumentas, jog tai – urgentinė patologija.

Klaipėdos universitetinės ligoninės administracijos dėka Vakarų regiono gyventojai gauna visavertę neurochirurginę pagalbą.

Tiesa, kai kam iki šiol nepraeina noras apriboti neurochirurginės pagalbos teikimą. „Sena giesmė, – ironizuoja A.Gvazdaitis, - kad reikia leisti operuoti tik Kaune ar Vilniuje. Klaipėdos neurochirurgai darbu įrodė, kad gali teikti kokybiškas sudėtingas paslaugas.“

Komandinio darbo pranašumai

Kliniką sudaro 2 specializuoti 25 ir 30 lovų neurochirurgijos skyriai. Pirmasis skyrius, vadovaujamas gydytojo neurochirurgo Vytauto Grykšo, daugiau specializuojasi stuburo patologijos srityje, antrasis, vadovaujamas gydytojo neurochirurgo Daniaus Liutkaus, - gydant onkologines ligas ir galvos smegenų kraujotakos sutrikimus.

Klinikoje suburtas jaunas, kvalifikuotas ir perspektyvus gydytojų neurochirurgų kolektyvas, pagal amžiaus vidurkį jauniausias Lietuvoje. Nepaisant to, A.Gvazdaičio teigimu, kiekvienas galėtų sėkmingai dirbti bet kurioje neurochirurgijos klinikoje.

Vieni neurochirurgai daugiau atlieka galvos, kiti – stuburo operacijas, bet skubiu atveju gali operuoti bet kokią neurochirurginę patologiją.

Dėl gero darbo organizavimo skyriai pakankamai kompaktiški. Ligoniai būtinajai pagalbai patenka tiesiai iš Priėmimo skyriaus, planinius ligonius daugiausia siunčia terapiniai arba neurologiniai departamentai, kur atliekama visa diagnostika. Klinikoje tik atrenkami operuojami ligoniai. Skubi pagalba teikiama visą parą.

Skyriuje įrengtos higienos normos atitinkančios, pakankamai erdvios palatos su centriniu deguonies tiekimu ir šiuolaikinėmis ligonių būklės monitoravimo sistemomis. Komoje esantys ligoniai gydomi reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriuje. Neurochirurgai ir intensyviosios terapijos gydytojai kasdieninių bendrų vizitacijų metu aptaria jų diagnostikos ir gydymo taktiką.

Kiekvienam ligoniui sudaromas individualus gydymo planas. Kas rytą visi neurochirurgai aptaria kiekvieną pacientą ir atliktas operacijas.

„Šiuolaikinė neurochirurgija gali būti plėtojama tik daugiaprofilinėse suformuotos infrastruktūros specializuotuose ligoninėse, nes tai – komandinis darbas, kurį atlieka daugiadisciplininė komanda. Kad neurochirurgija sėkmingai funkcionuotų, būtinos veido ir žandikaulių chirurgijos, akių, ausų – nosies – gerklės, nervų ligų, psichiatrijos, krūtinės chirurgijos, kraujagyslių chirurgijos, onkologijos, chemoterapijos, spindulinio gydymo ir anesteziologijos tarnybos“, - pabrėžia A.Gvazdaitis.

Pasak vyresniosios slaugos administratorės Ingos Venckienės, slauga neurochirurgijos skyriuje irgi ypatinga - darbas vienas sunkesnių ir sudėtingesnių. Čia guli sudėtingi, po galvos traumų, paralyžiuoti, psichikos sutrikimų turintys pacientai. Juos reikia mokėti vartyti, prausti, maitinti, saugoti, kad nesusižeistų. Dėl to ir personalo yra daugiau nei kituose skyriuose, pavyzdžiui, dirba kineziterapeutai, kurių neturi kitos klinikos. „Čia vienas lauke - ne karys. Dirba sukomplektuota komanda, nuolat kelianti kvalifikaciją“, - sako I.Venckienė.

Neurochirurgijos klinikos gydytojai ne tik operuoja, bet ir aktyviai dalyvauja mokslinėje veikloje, publikuoja mokslinius straipsnius, skaito pranešimus šalies ir tarptautinėse konferencijose.

Neurochirurgijos klinikoje vykdomos dvi tarptautinės mokslinės studijos „Smegenų kraujosrūvų chirurginio gydymo tyrimas“ ir „Trauminių galvos smegenų hemoragijų gydymo tyrimas“, kurių koordinaciniai centrai yra Njukasle, Jungtinėje Karalystėje. Klaipėdiečiai pagal pateiktų ligonių duomenų skaičių yra treči iš 74 tyrime dalyvaujančių centrų.

Gydoma visa neurochirurginė patologija

Klaipėdos universitetinės ligoninės Neurochirurgijos klinika daugiausia aptarnauja Vakarų regiono gyventojus, bet pasitaiko ligonių iš visos Lietuvos, įskaitant Vilnių ir Kauną, kur yra neurochirurgijos centrai.

Pasak A.Gvazdaičio, ligoniai, kurie gydėsi kitur, pastebi, jog Klaipėdoje gera tvarka ir paslaugų kokybė.

Kartais tenka teikti neurochirurginę pagalbą į Palangos reabilitacijos ligoninę atvykstantiems pacientams po sunkių galvos ir stuburo operacijų.

Garsas apie Klaipėdos neurochirurgiją jau pasiekė kaimynines šalis.

„L.S.“ žurnalistams lankantis ligoninėje, buvo operuojamas Rusijos pilietis iš Kaliningrado, jam specialia plokšte uždengtas kaukolės defektas. Nors Kaliningrade irgi yra neurochirurgijos skyrius, rusas atvyko operotis į Klaipėdą, kadangi labiau pasitiki Klaipėdos gydytojais.

Pooperacinėje palatoje ligoniais rūpinasi operacinės vyriausioji slaugos administratorė Laura Bartkienė

Neurochirurgijos klinikoje gydoma visa skubi ir planinė neurochirurginė patologija: įvairių lokalizacijų ir formų galvos ir nugaros smegenų navikai, įskaitant ir smegenų skilvelių sistemos, kaukolės pamato, turkiabalnio srities bei hipofizės navikus, galvos smegenų arterines aneurizmas ir arterines – venines malformacijas bei kavernomas, įvairių priežasčių spontaniškas smegenų kraujosruvas, galvos smegenų vandenė, smegenų išeminiai infarktai, smegenų ir kaklo arterijų stenozės bei trombozės, galvos smegenų, stuburo ir periferinių nervų traumos bei degeneracinės ligos, nervų spaudimo (tuneliniai) sindromai ir kt. Čia pagalbos gali tikėtis patys sudėtingiausi neurochirurginiai pacientai.

Kasmet po keliasdešimt didėja operacijų skaičius ir dabar atliekama apie 1100 operacijų per metus. Daugėja sudėtingesnių, giluminių smegenų operacijų naudojant neuronavigaciją. Čia daugiausia

Lietuvoje atliekama endoskopinių operacijų. Pastaraisiais metais truputį keitėsi ligonių kontingentas – sumažėjo trauminių ligonių, daugėja nugaros smegenų patologijos ir neuroonkologinių ligonių. Štai pernai atlikta per 200 galvos smegenų navikų operacijų, apie 200 stuburo operacijų dėl osteochondrozių ir diskogeninių radikulitų, per 100 galvos smegenų insultų ir aneurizmų, per 300 galvos ir stuburo traumų operacijų ir kt.

Taupant resursus, siekiama, kad pacientas būtų ištirtas ambulatoriškai, trumpinamas priešoperacinio gulėjimo periodas. Vidutinė gulėjimo trukmė klinikoje yra maždaug 7 dienos.

Pasak A.Gvazdaičio, nerimą kelia dažnėjantys išeminiai insultai. Dėl kaklo miego arterijos stenozės, kuri yra pagrindinė išeminio insulto priežastis, Lietuvoje operuojama 10 kartų mažiau nei Vakarų Europoje. Rajonų ligoninėse neurologai gydo insultą iki galo neištyrę. Ligoniai patys pravaikšto mikroinsultą, kol pakerta tikrasis.

Gera diagnostika

Neurochirurgija neįmanoma be kvalifikuotos diagnostikos. Klaipėdos universitetinė ligoninė pasižymi būtent gera diagnostika. Čia pakankamai gera neurochirurginių susirgimų laboratorinės, pataloginės ir radiologinės diagnostikos bazė. Ligoninėje veikia klinikinė, biocheminė, imunologinė, bakteriologinė, citologijos, genetikos, molekulinė laboratorijos, atliekama greita pataloginė (histologinė) diagnostika. Spiraliniai ir daugiasluoksniai (vienu metu skenuojantys iki 64 sluoksnių) kompiuteriniai tomografai, šiuolaikinis 1,5 teslos magnetinio rezonanso tomografas, geros raiškos angioseriografas įgalina pakankamai tiksliai neinvaziniu būdu ištirti smegenų kraujagysles ir kitą neurochirurginę patalogiją. Pastaruoju metu daugiau atliekama neinvazyvių kompiuterinės tomografijos angiografijos tyrimų. Jie pakeitė ne itin malonias, o vyresnio amžiaus žmonėms ir gana pavojingas arterines angiografijas. Kompiuterinės tomografijos angiografija – saugesnė ir pigesnė, o jos kokybė pakankama, kad būtų galima planuoti plyšusių aneurizmų išjungimo operacijas.

Sutelktos šiuolaikinės technologijos

Neurochirurginės operacijos atliekamos dviejose renovuotose moderniose operacinėse, o baigus operacinių bloko renovaciją, bus įrengta dar viena neurochirurginė operacinė.

Neurochirurgija – technologijoms ypač imli sritis. Naujos technologijos brangios, tačiau būtinos norint palaikyti neurochirurginių operacijų rezultatus geriausių pasaulio klinikų lygyje. Jų dėka neurochirurginės operacijos tapo saugesnės, greitesnės ir mažiau invazyvios. Chirurginių technologijų ir pačių neurochirurgų tobulėjimas atnešė rezultatų - dabar sėkmingai operuojami patys sudėtingiausi galvos smegenų susirgimai, kurie anksčiau buvo neliečiami, o pooperacinių komplikacijų ir mirčių skaičius kai kuriais atvejais sumažėjo net keletą kartų.

Klaipėdos universitetinės ligoninės Neurochirurgijos klinikoje operuojama naudojant vieną geriausių vokiečių firmos „Zeiss“ mikroskopų. Papildoma mikroskopo įranga įgalino pirmą kartą Baltijos šalyse įdiegti naują efektyvų piktybinių galvos smegenų navikų chirurginio gydymo metodą, paremtą fluorescencijos efektu.

Neurochirurginės ligos gydomos naudojant naujausias sudėtingas neurochirurginių operacijų technologijas ir medicininę įrangą: tai atskiri specialūs instrumentų - mikroinstrumentų komplektai skirtingoms patologijoms operuoti, didelių apskukų aušinamas pneumogražtas, ultragarsinis aspiratorius, universalus operacinis neuromonitorius, neuroendoskopinė įranga galvos smegenų ir stuburo operacijoms, bipoliarinis neurochirurginis koagulatorius, įranga stereotaksinėms galvos smegenų operacijoms, neuronavigacinė sistema, linijinis greitintuvas bei endovaskulinei – intervencinei neuroradiologijai reikiamos priemonės.

Turima įranga ir aukšta gydytojų kvalifikacija leidžia atlikti visas, net ir pačias sudėtingiausias neurochirurgines operacijas, pavyzdžiui, galvos smegenų kraujagyslių operacijas dėl arterinių aneurizmų, arterinių – veninių malformacijų, kraujagyslių susiaurėjimų ir kt. Štai naudojant neuroendoskopiją ir neuronavigaciją, sėkmingai atliktos unikalios galvos smegenų skilvelių ir giluminių struktūrų navikų šalinimo operacijos.

Klaipėdos universitetinėje ligoninėje yra pajėgios ir kitos gretutinės specialybės (veido – žandikaulių chirurgija, intervencinė neuroradiologija ir kt.), o tai leidžia atlikti kompleksines (komandines) intervencijas. Pavyzdžiui, didelis kraujingas galvos smegenų pamato navikas, kurio viršutinė dalis spaudžia galvos smegenis, o apatinė perauga kaukolės pamato kaulus ir tęsiasi žemyn į veidą bei akiduobę, šalinamas vienos intervencijos metu dalyvaujant kelių specialybių gydytojams: iš pradžių intervencinis radiologas atjungia naviką maitinančias kraujagysles, suleisdamas į jų spindį greitai sukietėjančią specialią medžiagą, todėl operacija tampa žymiai mažiau kraujinga. Tada neurochirurgai pašalina intrakranijinę smegenis spaudžiančią naviko dalį, o operaciją tęsiantys veido – žandikaulių

chirurgai pašalina likusią apatinę naviko dalį. Esant reikalui, operacijoje dalyvauja ir gydytojas oftalmologas.

A.Gvazdaičio įsitikinimu, Neurochirurgijos klinika ir ateityje turi nemažinti paslaugų apimčių, priešingai, galbūt dar plėsti. Tam sukurtos visos sąlygos – dirba kvalifikuotas gydytojų kolektyvas, sukomplektuota moderni įranga, bet svarbiausia – yra poreikis šioms paslaugoms, o tai rodo didėjantis pacientų srautas. Deja, plėstis neskatina pernelyg maži palyginus su užsienio šalims neurochirurgijos paslaugų įkainiai. Esant tokiam mažam finansavimui, išlaikyti pasaulinio lygio technologijas padeda tik gera Klaipėdos universitetinės ligoninės vadyba.

„Keletą metų operuojame ir nėra problemų. Neurochirurgija Klaipėdoje buvo, yra ir bus“, - įsitikinęs Neurochirurgijos klinikos vadovas A.Gvazdaitis.

*Plačiau skaitykite savaitraštyje „Lietuvos sveikata“
Algirdas Valentas*